

Honderden miljoenen euro's denken de VNG en de Unie van Waterschappen te kunnen besparen door nauwer samen te werken en riolering en afvalwaterzuivering beter op elkaar af te stemmen. Na jarenlang gesteggel over de waterketen lijkt het akkoord nu echt de samenwerking in de afvalwaterketen gestalte te geven. En de voorbereiding van de invoering is meteen begonnen. Dat moet ook wel, want anders dreigt er wetgeving te komen, als stok achter de deur.

VNG en Unie willen akkoord samenwerking riolering en zuivering snel uitvoeren

Nieuwe perspectieven voor

Door: Dick Vat

Na jarenlang om elkaar heen te hebben gedraaid of soms zelfs lijnrecht tegenover elkaar te hebben gestaan, hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen dit voorjaar een ambitieus akkoord gesloten. En de implementatie is direct begonnen. De belangen waren dan ook groot. Beide overheidskoepels hebben hiermee een duidelijk standpunt ingenomen in het actuele politieke debat over het verminderen van de bestuurlijke drukte en het eventuele opheffen van de waterschappen. Het is een nieuwe wending in de al jaren lopende discussie over de waterketen, waarbij de waterleidingbedrijven voorlopig even langs de zijlijn lijken te staan.

De financiële doelstelling van het akkoord is dat intensievere samenwerking in de afvalwaterketen de komende jaren een besparing gaat opleveren van 380 miljoen euro. Exact het bedrag dat is genoemd in het 'Feitenonderzoek doelmatig beheer waterketen', dat recent is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van VROM.

Het akkoord heeft drie speerpunten: het reduceren van bestuurlijke drukte op regionaal niveau, het verbeteren van de effectiviteit van investeringen en het verhogen van de efficiëntie van operationele taken. En, niet onbelangrijk, er zijn afspraken gemaakt over de tijdsplanning van de daadwerkelijke invoering. Voorbereiding van aanvullende wetgeving dient vervolgens als stok achter de deur.

Terugdringen bestuurlijke drukte

Om tot een effectieve en efficiënte uitvoering van overheids-taken op regionaal niveau te komen, gaan de VNG en de Unie hun activiteiten verder integreren. Het waterschap en de betrokken gemeenten zullen per zuiveringskring (alle ri-

oolstelsels aangesloten op een zuivering) een lichte 'Gemeenschappelijke Regeling' (GR) opzetten, of een vergelijkbare, alternatieve regeling. Het bestuurlijk voorzitterschap van de GR wordt ingevuld vanuit de gemeenten. Bovendien nemen wethouders van de gemeenten samen met een bestuurder van het waterschap deel aan het bestuur. Uitgangspunt is dat de samenwerking juridisch wordt verankerd, zodat de vrijblijvendheid voorbij is.

In de praktijk moet dit voor minder bestuurlijke drukte zorgen, omdat het aantal overleggen afneemt en het hele proces doelmatiger wordt.

Investeren in afvalwaterketen

De volgende activiteiten worden in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) ondergebracht:

- Afstemmen riolering met inrichting en beheer openbare ruimte
- Afstemmen riolering met het (grond)watersysteem
- Planvorming:
 - Optimalisatiestudies riolering en zuivering (afvalwaterketen)
 - Gezamenlijke aanpak innovatie en duurzame ontwikkeling
 - Vervangingsstrategie / 'assetmanagement'
 - Opstellen meerjarig investeringsprogramma
- Voorbereiden, aansturen en evalueren uitvoering (aanleg, onderhoud, reparatie/renovatie, vervangen en verbeteren)
- Voorbereiden en aansturen operationeel beheer:
 - Strategie van meten en monitoren
 - Aansturing, interpreteren en beoordelen van gegevensbeheer
 - Aansturing, interpreteren en beoordelen van inspectie

afvalwaterketen

Gemeenten en waterschap gaan per zuiveringskring een gezamenlijk investeringsprogramma opzetten, onder meer voor de aanleg en vervanging van riolerings (foto: Gemeente Helden)

De belangrijkste kostenpost in de afvalwaterketen zijn de kapitaallasten van de investeringen. Hier valt dan ook de meeste winst te behalen, zo'n driekwart van de besparing die het akkoord beoogt. Het idee is dat binnen een zuiveringskring gemeenten en het waterschap gezamenlijk een integrale investeringsprogrammering opzetten voor de (middel)lange termijn. De bundeling van kennis en capaciteit en een integrale afweging gebaseerd op gezamenlijke, lokale informatie kunnen grote voordelen opleveren omdat de effectiviteit van de maatregelen toeneemt. Deze bundeling krijgt zijn beslag in de GR. Overigens geven de VNG en de Unie geen blauwdruk voor de aanpak, er is ook bestuurlijke ruimte voor lokaal maatwerk.

Essentieel is echter dat de huidige wetgeving op onderdelen wordt gewijzigd, omdat die belemmerend werkt. Concrete voorbeelden zijn de afschaffing van de provinciale onthefingsbevoegdheid riolering buitengebied en de aansluitverordening. De VNG en de Unie stellen dat dit belangrijke bouwstenen zijn om daadwerkelijk de kostenbesparingen te kunnen halen. Het ministerie van VROM heeft toegezegd de wetswijzigingen te gaan doorvoeren.

Operationele taken

Het voorstel is om verschillende operationele taken in het afvalwaterketenbeheer 'op te schalen' naar de gebiedsgrootte van het waterschap, waardoor de efficiëntie kan worden verbeterd. Het gaat bijvoorbeeld om inspecties en onderhoud, de storingsdienst en gegevensbeheer. De activiteiten kunnen op afstand van gemeenten worden uitgevoerd, met de gemeente als (mede-)opdrachtgever.

Het (bestuurlijk) opdrachtgeverschap wordt eveneens in de

GR ondergebracht. 'Back office' zorgt het waterschap, als opdrachtnemer, voor een zo doelmatig mogelijke uitvoering van de taken, inclusief de eventuele uitbesteding daarvan. Op deze manier kunnen de opgeschaalde taken een synergievoordeel opleveren samen met de taken in het operationele zuiveringsbeheer van het waterschap.

Opschalen operationele taken

Verscheidende uitvoerende taken van gemeenten kunnen naar het niveau van de zuiveringskring worden opgeschaald:

- Uitvoering inspectie en onderhoud (o.a. gemalen, IBA's e.d.)
- Storingsdienst / calamiteitenorganisatie
- Uitvoering sturingsystemen riolering en zuivering (bediening van installaties, pompgemalen, RTC).
- Uitvoering meet- & monitoringsprogramma.
- Gegevensbeheer riolering en zuivering (incl. infrastructuur)
- Inhoudelijke advisering en ondersteuning vergunningverlening indirecte lozingen (ex-Waterwet, Wabo)

Meer op WaterForum Online

Op WaterForum Online kunt u meer lezen over het akkoord tussen de VNG en de Unie van Waterschappen. Onder meer de volledige VNG-UvW-brief met de uitwerking van de gezamenlijke doelgerichte aanpak van de afvalwaterketen. Via de zoekfunctie (tik in: 'afvalwaterketen' of 'waterketen') kunt u artikelen en analyses teruglezen over de totstandkoming van het akkoord. Ook eerdere artikelen over samenwerking in de (afval)waterketen vindt u daarmee snel terug.

www.waterforum.net